Anniek
PHEIFER

‘IK DACHT: MAAR IK KÁN VERDER HELEMAAL NIKS’

Hoewel ze al ruim twintig jaar een veelgevraagd, drukbezet actrice is, maakte Anniek Pheifer (44) zich het afgelopen jaar veel drukker met zich afvragen waar het heen gaat met de wereld. “Black Lives Matter, de bosbranden en overstromingen, dat het deze zomer ineens vijfenveertig graden werd in Canada. Ik raakte daar soms helemaal lamgeslagen van.” →

Ze is kleiner dan ze op het filmdoek lijkt, draagt kleurige Air Jordans en heeft vrolijk oranje gelakte nagels. Toch is het twee keer omkijken voordat ze pas opvalt als 'die ene actrice'. Ja die ene, kom, waar speelde ze ook alweer in, zij is heel bekend toch? Tenminste, dat zeggen twee vrouwen tegen elkaar als Anniek na afloop van dit interview rustig wegloopt van het Haarlemse rooftopterras. De vragen van die vrouwen komen niet omdat Anniek er onopvallend uitziet, maar waarschijnlijk omdat ze van zo véél te herkennen is. Sinds ze in 2000 afstudeerde aan de toneelschool in Amsterdam zat ze nooit zonder werk en speelde ze tientallen rollen op het toneel, in films en in televisieseries. Dat varieerde van een kleine rol als 'meisje in de disco' in *Het schnitzelparadijs* (2005) tot dit jaar een glansrol als de kalmpjes doorslaande moeder Kim in de NPO-serie *Hoe mijn keurige ouders in de bak belandden*. En dan draagt ze ook al vijftien jaar bij aan kinderprogramma *Het klokhuis* ("Dat is dus een van de leukste dingen om te doen. Voor kinderen goede, slimme grapjes maken, is echt geweldig."), en had ze al verteld dat ze ooit in de commerciële cultfilm *Costa!* speelde? "Dat was dankbaar publiek hoor, ik vond het heel leuk om te doen. Hoe dan ook: ik heb altijd best veel gewerkt, ja."

Anniek in vogelvlucht

Wie Anniek Laura (vernoemd naar oma Annie van moeders kant) Pheifer, geboren in Assen op 16 oktober 1977. Ouders: Rien en Els. Zus: Maura.
Beroep Actrice, theaterschool Amsterdam, lichting 2000
Carrière Bekend van tientallen serieuze toneelrollen, waarvan veel voor Het Nationale Toneel, speelde in films als *Kleine ijstijd* (2017), *Het leven is vurrukkuluk* (2018), *Bumperkleef* (2019) en *Mi vida* (2020). Speelt daarnaast geregeld in improvisatieprogramma *De vloer op* en series als *Toren C*, *Mocro maffia*, *Nieuw zeer* en recent in *Hoe mijn keurige ouders in de bak belandden*. Won voor haar acteerprestaties de Guido de Moorpijs (2005 en 2009) en Mary Dresselhuysprijs (2015).
Privé Getrouwd met acteur René van Zinnicq Bergman, met wie ze zoons Willem (14) en Douwe (11) heeft, hond Kootje en kat Lou.
Instagram: @alpheifer, Twitter: @anniekpheifer "Ik zit niet meer op Facebook. Sowieso kan ik ongelukkig worden van social media, het is toch een soort rustig meedeinen op een golf van ergernis. Eigenlijk moet ik eraf, maar dan kan ik mijn kinderen niet meer volgen. Op mijn Insta heb ik een tijdslimiet van tien minuten per dag ingesteld, maar die negeer ik dan weer. Zo diep zit ik er dus al in."
Trots op "Dat het me gelukt is om geld te verdienen met acteren en ik altijd mijn gevoel daarin heb gevolgd, ook als ik twijfelde. Maar ik vind 'trots' toch een moeilijk woord, ik ben liever dankbaar."

Heb je daar een verklaring voor?
"Ik deed de toneelschool omdat ik mooie, serieuze stukken wilde maken en die kant ben ik ook opgegaan. Maar ik ben altijd diverse dingen blijven doen, wat soms lastig uit te leggen was. Vlak voor ik me als vaste acteur verbond aan Het Nationale Toneel in Den Haag, speelde ik in een jolige productie waardoor ik bij het tv-programma *Jiskefet* van de VPRO werd gevraagd. Maar ik vónd ook veel leuk en kennelijk vonden die mensen mij leuk genoeg om me erbij te hebben."

Acteren bij een gezelschap betekent vaak maandenlang een paar dagen per week in een bus op weg zijn naar een theater aan de andere kant van het land...
"Zeker. Vooral toen mijn kinderen nog jong waren, heb ik het daar heel moeilijk mee gehad. Toch deed ik het, want ik wilde werken, maar daardoor was ik veel 's avonds weg om te spelen in Den Bosch, of Venlo. En de glamour van dat onderweg zijn is nul, hè? Het begon me op te breken dat ik zo vaak weg was, zeker toen mijn kinderen gingen puberen."

Was dat de reden waarom je drie jaar geleden besloot je vaste aanstelling bij Het Nationale Toneel op te zeggen?
"Nou, ik zag ook steeds vaker allerlei mensen in allerlei treinen voorbijrijden waar ik stiekem ook in wilde zitten. Er waren zo veel leuke projecten waar ik niet aan mee kon doen omdat ik vast aan het gezelschap was verbonden, dat ik het tijd vond om zelfstandig te worden."

En, hoe bevalt je vrijheid als zzp'er?
Lachend: "Zucht... heb je even? Ik ben nog steeds weleens bang dat er geen werk meer komt, maar dat is nog niet gebeurd. Al heb ik ook weleens gedacht: blijf ik dit werk voor altijd doen?"

'DE GLAMOUR VAN DAT ONDERWEG ZIJN IS NUL, HÈ? *Het begon me op te breken dat ik zo vaak weg was*'

Wat zou je dan willen doen?
"Als kind wilde ik journalist worden, of geschiedenis gaan studeren. Ik heb nog gekeken of ik dat in deeltijd kon gaan doen naast mijn acteerwerk, maar dat kostte te veel tijd en geld. Ik vind acteren een heel mooi en leuk vak, maar ik twijfel ook weleens. Vooral aan het begin van de coronacrisis werd die twijfel heel sterk. Niemand wist hoelang de eerste lockdown ging duren en het was heel duidelijk dat 'wij' als eersten dichtgingen en als laatsten weer zouden openen. Ik raakte daar echt even van in paniek en dacht: maar ik kán verder helemaal niks! Tuurlijk, ik kan heel veel, maar ik kreeg ineens wel dat stempel van 'niet-essentieel'. Dat was heel hard, en dat vind ik nog steeds heel hard."

Hoe ben je daarmee omgegaan?
"Ik heb gesolliciteerd als postbode, tot afschuw van mijn kinderen. Die zagen mij al in zo'n oranje jas langs hun voetbalclub in Bloemendaal lopen. Maar ik dacht: al dat thuiszitten met die borrelplankjes is hartstikke leuk, maar straks is ons spaargeld op. →

‘ER WAREN ZO VEEL PROJECTEN WAAR IK NIET AAN MEE KON DOEN OMDAT IK AAN HET GEZELSCHAP VERBONDEN WAS, *dat ik het tijd vond om zelfstandig te worden*’

Post bezorgen leek me echt prima, maar ik moest me voor twee maanden vastleggen en ik had nog een kleine kans op een filmproject. Ik kon me niet voorstellen dat ik op die set zou zeggen: ‘Sorry, ik kan alleen halve dagen werken, want ik moet ook mijn ronde nog lopen’. Dus liet ik die paniekmodus maar los en gaf me over aan de situatie, zoals iedereen dat moest doen in die tijd. Al heb ik me nog wel ingeschreven op helpling.nl, dat is een schoonmaakservice. Huizen schoonmaken lijkt me héérlijk om te doen, als die mensen tenminste niet thuis zijn. Maar omdat mijn werk toch vrij snel weer op gang kwam, was dat niet nodig. Daarmee had ik veel mazzel. En dat heb ik nog steeds.”

Want er zijn genoeg acteurs die noodgedwongen iets anders moesten gaan doen vanwege corona?
“Tuurlijk! Ik ken wel wat collega’s die vertelden dat ze aan hun laatste driehonderd euro waren begonnen. Dat was en is enorm pijnlijk, maar tegelijkertijd was ik ook best weinig met het theatervak bezig omdat ik het vrij groot vond – en vind – wat er in de wereld speelde. Ik heb echt weleens gedacht: moet ik nu geen stem voor acteurs zijn, me aansluiten bij een commissie? Maar ik was, en ben, ook serieus overmand door alles wat er nu aan de hand is. Dus hoezeer de culturele sector me ook aan het hart gaat: ik was het laatste jaar best afgeleid door nogal grote dingen.”

Zoals?
“De crisis, de tweedeling in de samenleving, Black Lives Matter, de bosbranden en de overstromingen, dat het deze zomer ineens vijfenveertig graden werd in Canada. Ik raakte daar soms helemaal lamgeslagen van. Het ene moment steunde ik dus openlijk de verkiezingscampagne van GroenLinks en hield ik een speech tijdens een klimaatmars van Milieudefensie, het andere moment zag ik half Bloemendaal lekker in zijn SUV stappen alsof er niets aan de hand was en dacht ik: wat heeft het voor zin om me zo druk te maken als dit gewoon doorgaat? Plus, al schaam ik me ervoor: ik hoop óók ooit weer op vakantie te kunnen. Mag ik dan nog wel iets zeggen over het klimaat?
Ik worstel met dat dilemma. Het maakt me ongemakkelijk om op een sinaasappelkistje te gaan staan, maar intussen staat de wereld wél in de fik. Ik zou dus best willen dat ik meer uitgesproken was. Met een plan of een missie. Aan de ene kant vind ik het saai dat ik dat mens niet ben, maar tegelijkertijd is het zo groot wat er nu gebeurt dat ik vrees dat hét antwoord niet bestaat.”

Dilemma’s

Harmonie of conflict?
“Harmonie, sowieso. Al kan ik ook best kwaad worden, maar dat is meestal alleen thuis bij die arme jongens van mij.”

Tv of toneel?
“Heel moeilijk, ik hou van beide. Maar als ik moet kiezen toneel, omdat ik dat dit najaar doe.”

Dorp of stad?
“Dorp, zeker. Al is Haarlem wel een heerlijke plek om te wonen, het voelt als een klein dorp.”

Vlees of vegetarisch?
“Ik vind eigenlijk dat wie in deze tijd nog vlees eet aan de wereld mag uitleggen waarom dat zo is, in plaats van andersom.”

Kleur of effen?
“Ik vind kleur heel leuk, maar wel zonder printjes.”

Ben je misschien ook bang voor wat er momenteel aan de hand is?
“Ik heb altijd gezegd dat we vanwege de zeespiegelstijging hoger moeten gaan wonen, in Duitsland bijvoorbeeld, of op een terp. Dat was een tijdlang grappig, zo van: Anniek met haar overstromingen. Maar we hebben afgelopen zomer kunnen zien dat er niets te lachen valt op klimaatgebied. Dat maakt me soms best bang.”

Je bent opgegroeid in het Drentse dorpje Veenhuizen, midden in de koloniën.
“Klopt, mijn vader was daar onderwijzer. Veenhuizen was een gesloten dorp omdat er drie gevangenissen stonden. Wie er niks te zoeken had, kwam er niet. Sinds kort is Veenhuizen trouwens werelderfgoed, nu is het er zo druk dat aan mensen wordt gevraagd om er vooral weg te blijven. Hoewel ik op mijn achttiende blij was dat ik in de grote stad ging wonen, ben ik ook heel dol op Drenthe; ooit hoop ik daar met mijn man op een kleine boerderij te gaan wonen, met heel weinig spullen. Dat kan nu niet vanwege onze zoons, die hebben Haarlem nodig. Maar als ze ooit uit huis gaan, hoop ik terug te gaan naar die roots. Tenminste, als mijn kinderen tegen die tijd tenminste een huis kunnen vinden voor zichzelf om te wonen. Want de huizenmarkt is ook al zo’n enorm probleem.”

Wat voor soort gezin zijn jullie?
“De jongens zijn heel goed met elkaar: vaak dik bevriend en soms is het even vechten. Ik lijk op mijn oudste zoon van veertien, hij is net zo bedachtzaam, rustig en gevoelig als ik. Daardoor liggen we dus ook het vaakst in de clinch. Mijn man René →

‘AL WORD IK SOMS HELEMAAL CRAZY VAN ZE, *mijn pubers maken mijn leven niet moeilijk en ik ben dol op ze’*

heeft dat weer met onze jongste van elf, die is net als hij wat robuuster en actiever aangelegd. Maar al word ik soms helemaal crazy van ze, mijn pubers maken mijn leven niet moeilijk en ik ben dol op ze. Behalve dat ze soms nog moeten leren om hun emoties te leren reguleren. Ik kan er echt van schrikken als ze ineens heel erg boos worden, omdat ik zelf niet zo in elkaar zit.”

Jij hebt ooit in een interview gezegd dat je het moederschap in eerste instantie helemaal niet zo makkelijk vond.
“Ik vond het verschrikkelijk! En dat had ik destijds graag gelezen in al die tijdschriften voor moeders. Want man man man, houd toch op, ik vond álles overweldigend. Die verantwoordelijkheid, voor eeuwig, voor een kínd! Terwijl ik ook meteen voelde dat als ik dat kind ooit zou verliezen, ik zelf niet meer door zou kunnen. Daarbij was ik hormonaal helemaal in de war. Het was een heftige tijd voor me, en ik vond het bijna gemeen dat ik daar vrijwel niets over kon vinden in de bladen of op internet.”

Met wat had je de meeste moeite, wat was het lastigste om mee om te gaan?
“Ik was de eerste uit mijn vriendenkring die een kind kreeg en vond dat ik zo snel mogelijk weer ‘normaal’ moest doen omdat ik bang was dat ik nergens meer voor zou worden uitgenodigd. Maar intussen had ik veel last van hormoonschommelingen en voelde ik me allesbehalve normaal. Ook ging ik vrij snel weer werken. Dat wilde ik zelf ook hoor, ik had het nodig om niet alleen maar moeder te zijn. Tegelijkertijd wilde ik ook de hele tijd bij mijn baby blijven en voelde ik me schuldig als dat niet zo was. Misschien had ik achteraf bezien wel een lichte postnatale depressie. Want er zijn ook vrouwen die het moederschap gelukkig wél direct geweldig vinden, maar ik was die vrouw niet. Bij mijn tweede kind ging het trouwens veel beter, toen ben ik eerst zes weken met hem in bed gebleven. Het goede moment om een kind te krijgen komt toch nooit, maar ik had in eerste instantie graag wat meer tijd en ruimte gehad, ook voor mijn man, om rustig aan alles te wennen.”

Van nature heeft ze een groot voorstellingsvermogen, zegt ze. Maar grote persoonlijke drama’s bleven haar, godzijdank, bespaard. “Acteren is inleven, emoties sprokkelen en in jezelf op zoek gaan naar dingen die pijn doen en tegelijkertijd raak zijn. Ik vind het heel ontroerend om de worstelende mens te laten zien, dat kan zelfs heel grappig zijn, of troostend. Ik heb zelf dan wel nooit in een vechtscheiding gezeten, maar ik kan dat wel spelen door gewoon goed om me heen te kijken en mijn vak uit te oefenen. Al kan ik soms andermans verdriet bijna lichamelijk voelen, bijvoorbeeld als ik iets ergs in het nieuws lees of een persoonlijk verhaal hoor van iemand anders. Vooral als het om moeders of kinderen gaat, moet ik mezelf en mijn emoties dan soms echt even toespreken. Zo van: niet doen nu, dat is te erg, houd het weg. Veel van wat ik laat zien in mijn rollen is van mezelf. Ik ‘stap’ niet echt in een rol, ik ben het, het komt uit mij en de emoties die ik speel zijn ook van mij. Dat gaat vaak goed, maar acteren kan ook afschuwelijk zijn. Want soms lukt het niet en wordt het gênant. Ik heb collega’s die daar heel goed mee kunnen omgaan, maar ik vind het verschrikkelijk. Wat ik doe, gaat ook echt over leren omgaan met schaamte.”

Schaam jij je snel?
“Het wordt steeds minder nu ik wat ouder word, maar ik ben en blijf een bedachtzaam persoon. Al is het maar omdat ik vandaag iets kan zeggen en daar morgen misschien anders over denk, en ik dat dan pijnlijk vind. Terwijl ik ook vind dat iedereen zijn of haar mening veel vaker zou mogen bijstellen. Van eerst ergens een nachtje over slapen, is nog nooit iemand slechter geworden.”

Niets is zwart-wit?
“Niets is zwart-wit. Dat is het enige wat ik misschien vrij zeker weet.” ■

In theater en bios

Vanaf oktober is Anniek te zien in het stuk *Vrijdag* van Hugo Claus bij Toneelgroep Maastricht, met onder anderen Fedja van Huêt. Speeldata staan op *toneelgroepmaastricht.nl*

Op het Nederlands Filmfestival gaan maar liefst drie producties met Anniek in première: de telefilm *Dwaalspoor*, de film *(R)Evolutie* en *Nr. 10* van Alex van Warmerdam. Het hele programma staat op *filmfestival.nl*

tekst Liesbeth Smit | fotografie Bart Honingh | styling Elise Verhoeven | haar & make-up Linda Huiberts | m.m.v. Pom Amsterdam (witte blouse), Five Units (jeans), Charlotte Wooning (ring), Zara (ruitjesblouse, laarzen), By Bar (blouse), H&M (linnen jumpsuit), Eigen Stijl.